

PRESENTACIÓ
ETNOPOÈTICA, TERMINOLOGIA I MITJANS DE COMUNICACIÓ

El passat novembre de 2016, va tenir lloc a Sueca la XII Trobada del Grup d'Estudis Etnopoètics organitzada per la Universitat d'Alacant, la Universitat de les Illes Balears, la Universitat Rovira i Virgili i l'Ajuntament de Sueca. Aquesta trobada es presentava amb una màgia especial, potser perquè el lloc triat va ser l'Espai Fuster, una casa amb història que ens endinsava, sense ni tan sols pensar-ho, en el món de les paraules. Per altre costat, l'any anterior a Andorra la Vella (Andorra) s'hi havia decidit com a tema «Etnopoètica, terminologia i mitjans de comunicació».

L'elecció responia a unes necessitats generades pel grup molt evidents. La més urgent i principal era la de donar cabuda —i resposta, al mateix temps— als plantejaments que el GEE presentava com a grup sobre termes etnopoètics reflectits als diccionaris oficials de la nostra llengua: DIEC, AVL i DCVB (encara que aquest no sigui normatiu, té un gran pes per als estudiosos de la llengua). La revisió, estudi i actualització d'aquests termes va ser un treball encetat en els darrers anys per dos membres del grup Jaume Gusicafre i Josep Temporal, que enguany volien presentar el seu primer esborrany per informar la resta del membres per on anaven els avanços i les línies de treball que estaven seguint. És per això, que el binomi etnopoètica-terminologia era essencial d'aparèixer en les actes d'enguany.

El segon eix vertebrador que es presentava era els mitjans de comunicació i com han evolucionat al llarg de les dècades. Trobarem articles que parlaran de la difusió de l'etnopoètica a principis del segle XX, però també d'una difusió molt més actual. En una era tecnològica com la que vivim i on tots els nostres passos queden enregistrats a la xarxa, era essencial veure en quin punt de transmissió es trobava l'etnopoètica i si s'havia adaptat als mitjans de comunicació actuals, s'havia fet servir d'ells, de quins o, pel contrari, si els havia fet l'esquena. També podrem llegir al llarg d'aquests articles si vertaderament arriben al públic, a quin públic i si s'ha treballat de manera semblant a tots els territoris de parla catalana. En definitiva, si hem de comptar amb ells com una nova manera de difusió de l'oralitat que fins ara estava en el boca a boca.

Així, aquest volum es presenta separat en dos apartats que donaran resposta als dos eixos centrals acabats d'exposar: per un costat tenim «L'etnopoètica al mitjans de comunicació» i per un altre «Qüestions terminològiques».

«L'etnopoètica al mitjans de comunicació». Aquest apartat està format per un total de sis articles on podem trobar la relació del folklore amb els mitjans de comunicació de diferents contrades catalanoparlants. Aquests articles estan ordenats segons, podríem dir, un eix temporal abstracte sobre l'aparició de les mostres populars als mitjans de comunicació. El primer article amb què ens trobem és el de Josefina Roma sobre «Mn. Francesc Baldelló i la difusió per ràdio i premsa del seu Folklore Litúrgic». Ací, l'autora ens parla de la presència i la importància que Mn. Francesc Baldelló li va donar a l'aparició a programes de ràdio i premsa dels seus treballs sobre folklore litúrgic. Després trobem un interessant escrit sobre la difusió de l'obra d'Eusebi Ribas de la mà d'Albert Oliva: «La difusió de la recerca folklòrica d'Eusebi Ribas Vallespinosa en la premsa comarcal i local de Valls de principis del segle XX». No sols ens posa de manifest la importància de l'obra d'aquest folklorista, sinó també els intents a través de la premsa local de fer-ne difusió. Després trobem «Premis Avui de 1990. Català a Sardenya fora de l'Alguer?» de Joan Armangué, on ens fa un petit recorregut per la història del premi Avui, però també d'altres premis literaris que van servir per fer arribar a tots els públics materials etnopoètics.

A partir d'ací trobem tres articles més que se centren en la difusió de temes i aspectes folklòrics, però a través de mitjans de comunicació actuals com són la televisió, la ràdio, les exposicions o el teatre. Ens referim en primer lloc a l'article de Tomàs Vibot «Notes etnopoètiques al programa *Un lloc amb història* (IB3 Televisió)» on fa un repàs dels tretze episodis del programa de la televisió illenca, i on se centra a remarcar aquells amb un clar contingut folklòric. En la mateixa vessant trobem l'aportació de M. Magdalena Gelabert «La Institució Pública Antoni M. Alcover i la difusió de les rondalles a través de la televisió i la ràdio», on ens explica de manera molt detallada com s'ha intentat revitalitzar les rondalles d'Antoni M. Alcover i fer-les accessibles a tothom a partir de la gravació de la lectura de les seues rondalles per gent coneguda de tots els àmbits. Per finalitzar l'apartat reservat als mitjans de comunicació, trobem les pàgines de Francesc Gisbert sobre «Els monstres han tornat». Gisbert fa una reconstrucció magistral de tot allò que el va portar a actualitzar els monstres infantils valencians a través d'exposicions, murals, llibres... Aquestes mostres han aconseguit una gran difusió i un important èxit a través de les escoles i de les diferents institucions públiques del País Valencià que han apostat per aquesta via de fer conèixer la cultura popular del poble. Tot, a més, amenitzat amb el corresponent acompanyament teatral.

Aquestes actes finalitzen amb un dels primers punts que hem volgut remarcar a l'inici i que forma per sí mateix un apartat: «Qüestions terminològiques». Ens referim al treball de recerca i investigació de Jaume Guiscafrè i Josep Temporal titulat «Revisió de terminologia etnopoètica al DIEC2». Guiscafrè i Temporal, de manera molt detallada i exhaustiva fan una justificació de per què és necessari revisar molts dels termes relacionats amb l'etnopoètica que apareixen al DIEC2. Expliquen el seu mètode de treball, quins vocables han cregut primordials d'incloure i una mostra del buidatge bibliogràfic que han seguit per a cada un d'ells, amb referències a tots els diccionaris normatius on apareixen, com apareixen i les propostes que s'hi plantegen. A més, podrem trobar a l'annex una àmplia bibliografia sobre les fonts emprades no catalanes, les catalanes i els reculls lexicogràfics.

Amb aquesta breu presentació donem pas a unes actes que creiem que continuen en el camí de la resta de volums publicats pel GEE i que intenten donar, any rere any, resposta a les diverses qüestions que sorgeixen al voltant de l'etnopoètica relacionada amb diferents temes. Sabem que sempre se'ns en plantejaran de noves. És per això que el volum anual del GEE intenta ser una de les publicacions catalanes que volen recopilar de manera sistemàtica totes les aportacions que els membres del grup hi fan i que esperem que siguin d'interès per als lectors.

Anna Francés – M. Jesús Francés
Grup d'Estudis Etnopoètics